

СЕМАНТИЧНА ТИПОЛОГІЯ АППОЗИТИВНИХ КОНСТРУКЦІЙ В АМЕРИКАНСЬКОМУ ГАЗЕТНОМУ ДИСКУРСІ

У статті розглядаються семантичні характеристики аппозитивних конструкцій в американському газетному дискурсі. Проаналізовано підходи до класифікації аппозитиву, виявлено чинники, що формують семантику аппозитивних конструкцій; подано їх семантичну типологію.

Ключові слова: аппозитивна конструкція, ідентифікація, апеляція, партикуляризація, екземпліфікація, характеристика, парафраз, переорієнтація.

Увага дослідників до аппозитивних конструкцій засвідчує важливість вивчення цього мовленнєвого феномену в аспекті форми, змісту та функції, причому особливої актуальності набуває аналіз його змісту.

З точки зору семантики прикладка розглядається як носій додаткового предметного значення, додаткової пояснювальної інформації. Семантика прикладки в цілому розглядається як якісно-характеризуюча [Н. Д. Арутюнова, Є. С. Скоблікова, В. В. Бабайцева, Н. М. Малкіна та ін.]. Поєднання в аппозитиві семантичних ознак імені (називання предмету) й предиката (характеристика предмету) дає дослідникам змогу говорити про синкретизм семантики як характеристику прикладки [В. В. Бабайцева, Н. М. Малкіна].

Вітчизняні дослідники зазначають, що в аппозитивних конструкціях прикладка може якісно характеризувати стрижневий іменник у найрізноманітніших аспектах: а) за найменуванням (*місто Львів, порт Одеса, місяць травень*), б) за призначенням, функцією (*сумка-холодильник, баржа-цистерна*), в) за якісною ознакою або станом (*чудо-дерево, студент-відмінник*), г) за родом діяльності (*Шевченко-художник, лікар-кардіолог*), ґ) за подібністю (*квітка-вогник, дівчина-русалка*) та ін. [Балко 2010, с. 125]. Прикладки можуть конкретизувати предмет шляхом зазначення його власної назви, позначати вік, звання, рід занять особи.

Об'єктом нашого дослідження є аппозитивні конструкції, реалізовані в англомовному газетному дискурсі, контекстні та текстові особливості якого визначають і характеристики прикладки, зокрема в семантичному аспекті.

Метою статті є аналіз семантичних типів аппозитивних конструкцій, реалізованих в англомовному газетному дискурсі.

Традиційною дослідники вважають класифікацію семантичних типів прикладки, запропоновану Р. Квірком [Quirk 1982, с. 240-247]:

- прикладка-назва (appellation);
- прикладка-приписування (attribution);
- прикладка-приклад (exemplification);

- прикладка-включення-уточнення (inclusion-particularization).

В той же час американський дослідник Ч. Мейер пропонує визначати семантичні класи аппозитивних конструкцій, виходячи із ступеню конкретизації першого елементу другим елементом конструкції. Так, на думку автора, можливими є наступні відношення між елементами конструкції:

- другий елемент конкретизує, специфікує перший елемент аппозитивної конструкції;
- другий елемент є менш конкретним, ніж перший елемент конструкції;
- обидва елементи мають однаковий ступінь конкретизації [Meyer 1992, 2006, с. 73].

Відповідно, в межах зазначених відношень дослідник виокремлює наступні семантичні класи аппозитивних конструкцій:

- **другий елемент більш конкретний:** ідентифікація, апеляція, партикуляризація, екземпліфікація;
- **другий елемент менш конкретний:** характеристика;
- **однаковий ступінь конкретизації:** парафраз, переорієнтація, виправлення мовної помилки.

Розглянемо названі семантичні класи більш детально:

- **Ідентифікація** – другий елемент аппозитивних конструкцій, приналежних до цього семантичного класу, виражений іменниковим словосполученням, відокремленим членом речення, підрядним реченням, що "ідентифікує" референт першого елементу конструкції (вираженого іменником (рідше – займенником) або іменниковим словосполученням). Між елементами аппозитивної конструкції ідентифікації можливі семантичні відношення кореференції або катафоричної референції. У випадку нерестриктивної аппозиції свідченням ідентифікації можуть виступати маркери аппозиції *namely, that is (to say)* [Meyer 1992, 2006, с. 74-75]. Ідентифікація наявна в прикладах американського газетного дискурсу, що ілюструють наступні приклади:

"We, the young generation, will unite and work hard to get over this tragedy," says Mamiko Shimizu, a 24-year-old graduate student. "It's now our time to rebuild Japan." (Time, Mar. 20, 2011)

TOKYO — With all the euphemistic language on display from officials handling Japan's nuclear crisis, one commodity has been in short supply: [namely] information. (The New York Times, Mar. 17, 2011)

It will allow Russia to keep a strategic military presence beyond its borders until 2043, [namely] a quarter-century beyond the end of its current lease for the naval base on Ukraine's Crimean peninsula. (The Wall Street Journal, Apr. 22, 2010)

This reality — [namely] the disconnect between what Medvedev pledges and what Russia does — has eroded the spirit behind the reset strategy as well as its practical objectives. (Time, Mar. 16, 2010)

*Mr. Umarov has threatened not only to create a North Caucasus emirate, but also to detach **large swaths of southern Russia**, [namely] **from Astrakhan to Rostov**. (The Christian Science Monitor, Mar. 30, 2010)*

- **Апеляція** – другий елемент аппозитивних конструкцій, приналежних до цього семантичного класу, "називає" перший елемент конструкції, а не ідентифікує його, оскільки він виражений іменником-власною назвою. Між елементами аппозитивної конструкції апеляції можливі семантичні відношення кореференції або атрибуції. У випадку нерестриктивної аппозиції свідченням апеляції також можуть виступати маркери аппозиції *namely, that is (to say)* [Meyer 1992, 2006, с. 76]. Цей тип також зафіксований у нашому матеріалі, наприклад:

***One of CEZ's existing nuclear facilities, Temelin, already uses technology from Westinghouse, which is now majority-owned by Japan's Toshiba Group.** (The Wall Street Journal, Oct. 22, 2009)*

*Authorities warned that Tokyo could experience a blackout on Thursday evening, but it was granted a reprieve after **the operator of the plant, Tokyo Electric Power Co. (TEPCO)**, said demand had been lower than expected, thanks to energy-saving efforts by businesses and households. (The Global Post, Mar. 18, 2011)*

***Two couples who are charged -- [namely] Heathfield and Foley, and Vicky Pelaez and Juan Lazaro of Yonkers, N.Y. -- have one adult child each.** (The Washington Post, July 01, 2010)*

- **Партикуляризація** – другий елемент аппозитивних конструкцій, приналежних до цього семантичного класу, "деталізує" референцію або значення першого елементу конструкції. Задля такої деталізації обов'язковими є маркери аппозиції на зразок *particularly/in particular, especially, including* та ін. [Meyer 1992, 2006, с. 77]. Наприклад:

*Experts at the Harte Research Institute for Gulf of Mexico Studies in Corpus Christi, for example, estimated that as much as \$1.6 billion of **annual economic activity and services — including effects on tourism, fishing and even less tangible services like the storm protection provided by wetlands** — could be at risk. (The New York Times, May 03, 2010)*

*As first reported by the Associated Press and then confirmed to me by International Skating Union president Ottavio Cinquanta, **Russia was among six countries – the United States, Canada, Finland, Croatia and Austria** – to submit proposals to ISU headquarters in Switzerland by the Tuesday deadline. (The Chicago Tribune, Mar. 22, 2011)*

Окрім того, у випадку партикуляризації між елементами аппозитивної конструкції можливі гіперо-гіпонімічні відношення, за яких у складі більш конкретного другого елементу конструкції є іменник, значення якого включене у значення більш загального першого елементу. Наприклад:

***Instead, he said, two different theories of surging radioactivity for reactor No. 4 had emerged, one concluding the spike was coming from the reactor, the other saying it came from the spent fuel.** (The Wall Street Journal, Mar. 18, 2011)*

- **Екземпліфікація** – другий елемент аппозитивних конструкцій, приналежних до цього семантичного класу, наводить "приклад" першого елементу конструкції. Обов'язковими у випадку екземпліфікації є маркери аппозиції, які у експліцитний спосіб позначають, що другий елемент є прикладом першого елементу, – *such as, like, for example (e.g.)* [Meyer 1992, 2006, с. 77]. Проілюструємо це наступними прикладами:

*Medvedev and other liberals still felt trust for Obama and seemed ready to meet him halfway. But **conservatives — mainly old-school apparatchiks, security chiefs and former KGB officers like Putin** — began to express their doubts about the reset in relations.* (Time, Mar. 16, 2010)

*The new strains come weeks after Germany issued demands for economic austerity in the countries that use the euro as the price for new loan guarantees to **troubled countries like Greece and Ireland.*** (The New York Times, Mar. 24, 2011)

*As she [Hillary Clinton] pointed out, the United States does not believe Europe needs new treaties or institutions, but will instead seek to create a more secure Europe that takes into account the changing nature of the threats we face, and respects the core principles of **existing institutions such as NATO and the O.S.C.E.*** (The New York Times, May 05, 2010)

Окрім того, у випадку екземпліфікації між елементами аппозитивної конструкції можливі відношення частина/ціле, оскільки елемент, що позначає "частину", власне слугує прикладом елементу на позначення "цілого". Наприклад:

*In the 1990s, the rebels kicked out tens of thousands of Russian troops who had been sent to the region to prevent **Chechnya, a republic within the Russian Federation,** from declaring independence.* (The New York Times, Mar. 30, 2010)

- **Характеризація** – другий елемент аппозитивних конструкцій, приналежних до цього семантичного класу, виражений іменником або іменниковим словосполученням, надає загальну "характеристику" першого елементу конструкції. Між елементами аппозитивної конструкції характеризування можливі кореферентні відношення – у такому випадку факультативними є маркер аппозиції *that is (to say)* або відносний займенник із формою дієслова *to be* – або атрибутивні семантичні відношення – у такому випадку можливим є лише "перефразування" за допомогою відносного займенника із формою дієслова *to be* [Meyer 1992, 2006, с. 78]. Характеризацію прослідковуємо у наступних фрагментах англомовного газетного дискурсу:

*A **gifted rabble-rouser, he** launched a nationalist movement called the People's Liberation Front of Russia whose aim is to "free" the country from Jewish and North Caucasian "occupiers".* (Time, Dec. 23, 2010)

***Steve Kerekes, a spokesman for the Nuclear Energy Institute, a U.S. trade group,** said Japanese orders to evacuate an area within 12 miles appeared "sufficient to minimize public health impacts."* (The Wall Street Journal, Mar. 18, 2011)

The "Youth of Russia" program, a sort of national guidance counseling organization, did not come up with any "specific proposals" to deal with the problem at its Dec. 20 meeting to discuss its five-year plan. (Time, Dec. 23, 2010)

- **Парафраз** – другий елемент аппозитивних конструкцій, приналежних до цього семантичного класу, "перифразує" значення першого елементу конструкції. Аппозитивні конструкції цього класу представлені словосполученнями, відокремленими членами речення або реченнями у семантичному відношенні синонімії. Члени аппозитивної конструкції перифразування можуть бути з'єднані такими маркерами аппозиції як *or*, *that is (to say)*, *in other words* [Meyer 1992, 2006, с. 79], наприклад:

*Most attention, though, has been focused on Dai-ichi units 1 and 3, where operators have been funneling in seawater in a last-ditch measure to cool the reactors. A **complete meltdown** — [that is] **the melting of the radioactive core** — could release radioactive contaminants into the environment and pose major, widespread health risks. (Time, Mar. 14, 2011)*

Serbia's former province declared independence in 2008, a move Belgrade refuses to endorse, but which has the backing of the United States and most EU nations. (The Boston Globe, Mar. 24, 2011)

*"Who if not us will put the blacks in their place," one fan wrote on the Fratria site, calling himself **Red-White01**, a reference to the Spartak colors. (Time, Dec. 23, 2010)*

- **Переорієнтація** – на відміну від семантичного класу перифразування, другий елемент аппозитивних конструкцій, приналежних до цього семантичного класу, під іншим "фокусом" подає референцію першого елементу й тим самим забезпечує інше розуміння значення першого елементу. Аппозитивні конструкції цього класу представлені словосполученнями з означеним артиклем, елементи яких пов'язані кореферентно й можуть поєднуватися у реченні маркером аппозиції *that is (to say)* [Meyer 1992, 2006, с. 80]. Цей семантичний тип прикладки також наявний в англomовному газетному дискурсі, наприклад:

*His colleague Anatoly Y. Lokot described the compromise statement, which doled out equal criticism to Col. Muammar el-Qaddafi and the West, as "**the art of sitting on two chairs.**" (The New York Times, Mar. 25, 2011)*

*... "**We Russian nationalists, the initiators of the people's front, we are telling you that the events of Dec. 11 are the beginning of the revolutionary changes in Russia, the first outbursts of the approaching Russian revolution...** You are the ones who can participate in it." (Time, Dec. 23, 2010)*

*Senior officials have bizarrely blamed the riots on "**liberals**" and "**left-wing radicals,**" the usual targets of government ire. (Time, Dec. 23, 2010)*

- **Коригування** – другий елемент аппозитивних конструкцій, приналежних до цього семантичного класу, "виправляє" помилку/усуває неточність, допущену у першому елементі конструкції. Члени аппозитивної конструкції коригування можуть бути з'єднані такими маркерами аппозиції як *or*, *or*

rather [Meyer 1992, 2006, с. 81]. Слід зазначити, що аппозитивні конструкції, приналежні до цього семантичного класу, найчастіше зустрічаються в усному мовленні, зокрема, у спонтанних розмовах, й практично відсутні у письмовому мовленні, позаяк тексти піддаються редагуванню. За результатами аналізу матеріалу дослідження, нами не було зафіксовано жодного прикладу аппозитивних конструкцій коригування в американському газетному дискурсі.

Проведене дослідження дає змогу дійти висновку, що аппозитивні конструкції англomовного газетного дискурсу в цілому збіжні за семантикою із загальними семантичними типами: практично всі з них, за винятком коригування, зафіксовані в нашому матеріалі. Причому, найбільш поширеними з проаналізованих семантичних класів є ідентифікація (35%), апеляція (17%) й характеристика (15%).

Перспективу дослідження вбачаємо в аналізі прагматичного аспекту функціонування аппозитивних конструкцій в американському газетному дискурсі.

Література

Балко М. В. Аппозитивні словосполучення сучасної української мови: структура і семантика / М. В. Балко // Вісник КДУ ім. М. Остроградського. – 2010. – № 2. – С. 125-127.

Малкина Н.М. Аппозитивное словосочетание в современном французском языке // Дис. на соиск. уч. степ. докт. филол. наук. – М., 1984.

Мишина Ю. Е. Приложение в английском языке: структура, семантика, просодия // Автореф. дис. на соиск. уч. степ. канд. филол. наук. – Самара, 2007. – 22 с.

Meyer Ch. Apposition in Contemporary English / Ch. Meyer. – Cambridge: Cambridge University Press, 2006. – 152 p.

Quirk R. A University Grammar of English / Quirk R., Greenbaum S., Leech G., Svartvik J. – Moscow: Vyssaja skola, 1982. – 391 p.